

duši díky přítomnosti zvířat a v neposlední řadě je i pronikán duchovnem, kterého je kosmos pravlastním domovem. Nakreslené schéma, tedy tento koloběh, už neodpovídá skutečnosti, je to abstrakce, je to redukce a vlastně je to lež. Podnikový organismus je víc než jen koloběh látek. S naším obvyklým myšlením se k této realitě nedostaneme. (Tady musí dávat právě dosud mladé ekologické hnutí veliký pozor, aby nepodléhalo tomuto klamu.)

Se systémovým myšlením, které je dnes moderní, se člověk snaží uchopit silou moci to, co je neuchopitelné, a nakonec zase naráží na hranice. Pak to zkouší ještě s parapsychologií nebo metafyzikou, zalekne se však duchovní vědy, která vyžaduje projasnění vlastního myšlení. Tak jako žádný živý organismus nemůže trvale žít, není-li úplný, tak je tomu i u organismu podnikového. Nemůžeme prostě jen tak vynechat jeden článek, jeden orgán, aniž bychom tím vytvořili patologický stav. Zemědělství bez odpovídajícího chovu zvířat nebo chov zvířat bez vlastního pěstování krmiv jsou z dlouhodobého hlediska nemožné.

Jestliže bychom zůstali u výše uvedeného obrazu, neměli bychom vlastně ještě žádný podnikový organismus, ale organismus přírodní. A my víme, že přírodu už dnes nikde není možné ponechat svému osudu. Lidé narušili její rovnováhu, infikovali ji a jenom lidé ji mohou vyléčit. Z přírodního organismu musíme udělat organismus kulturní; ne nadarmo se hovoří o agrikultuře. Člověk se musí postavit dopro-

střed a vědomě spojit uvedené čtyři bytosné články, teprve pak máme to, čemu se dá ve vlastním smyslu říkat podnikový organismus, pak mohou vytvářet to, co je v Zemědělském kurzu označováno jako zemědělská individualita.

Poté co se člověk pokusí dát z tohoto hlediska podobu svému podniku, může nyní - do značné míry je struktura ještě daná z minulosti, na základě tradice - pomocí různých opatření do tohoto organismu zasahovat a usměrňovat jeho život:

1. Osevní postup a zpracování půdy.

2. Kultivace rostlin, počínaje osivem, „šetrná“ regulace plevelů, škůdců a chorob.

3. Produkce krmiv, sklizeň a uskladnění plodin, chov a plemenitba zvířat.

4. Ošetřování hnoje a močůvky, kompostování.

To všechno jsou zemědělská opatření, která jsou známá už od pradávna a která se dnes pouze dají za použití lepší techniky optimalizovat.

Ba, dokonce i práce podle kosmických rytmů byla dříve známá v mnoha podobách.

Znalosti takovýchto věcí mají svůj původ ve starých mystériích školách. Dnes jsme odkázáni na to, abychom věci chápali pomocí svého vědomí a abychom se jim učili samostatně rozumět. To ale nebude s „analytickým“ myšlením jen tak bez dalšího možné. Zcela nová možnost se nyní ale naskytá prostřednictvím biologicko-dynamických preparátů. Můžeme je považovat za lék pro nemocný podnikový organismus.

Každý organismus zemědělského podniku je podivně poškozený, nakolik je vždy také součástí ochořelé Země. Tu bychom mohli přirovnat ke stárnoucímu člověku.

Jak se tyto preparáty získávají, např. preparáty kompostové? Květy rostlin se vloží do živočišných schránek, zahrabou se do země, a sice v souladu s kosmickými rytmy. Vidíme zde, že se opět dostáváme k celistvosti, jak jsme si ji naznačili na našem nákrese. Nerostnost Země, vegetativnost rostlin, duševnost zvířat a duchovnost kosmu vyjadřující se v rytmickém dění jsou zde zcela novým způsobem spojovány.

V takto získaných preparátech má zemědělec možnost vnést do přírodních procesů ozdravné impulsy a řád.

Rudolf Steiner měl přirozeně jiné možnosti, aby tyto preparáty vyvinul, než jsou tyto naše schematické pokusy porozumět jim, ale je alespoň vidět, jak se prostřednictvím takové úvahy stává transparentním onen celostní aspekt v pozadí.

Značka DEMETER.

Logo Demeter.

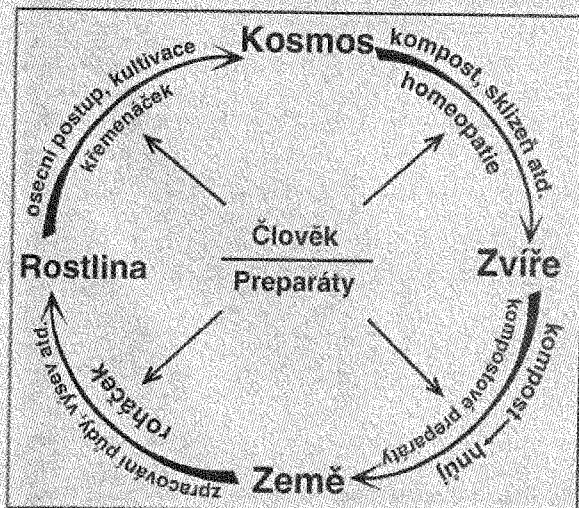
Označování biodynamických produktů, Demeter svazy

Produkty, které pocházejí z biodynamicky obhospodařovaných podniků a které byly certifikovány, to znamená, že vznikly v souladu s biodynamickými směrnici, nesou označení DEMETER, a to buď jenom slovní, nebo grafické (tzv. DEMETER květinou):

Toto označení je chráněné a je používáno mezinárodně. Demeter bývá také názvem svazu sdružujících biodynamicky hospodařící podniky.

V Německu se všechny biodynamické organizace sloučily v r. 1932 do tzv. říšského svazu pro biologicko-dynamický způsob hospodaření. Ve Švýcarsku vznikl v r. 1937 Spolek pro biologicko-dynamickou zemědělskou metodu. V Rakousku byl teprve roku 1969 založen Rakouský svaz Demeter, který má dnes asi 100 členů. Svaz Demeter v Německu byl založen r. 1954. Ten v Německu spravuje a uděluje ochrannou známku Demeter a odpovídá i za kontrolu a certifikaci. Tento svaz byl také až donedávna odpovědný za udělování známky biodynamickým produktům v zemích, které nemají vlastní akreditovanou biodynamickou organizaci.

V roce 1997 byla založena mezinárodní organizace „DEMETER-International“, na jejímž vzniku se podílely organizace z 19 různých zemí. DEMETER-International zajišťuje přípravu a schvalování mezinárodních rámcových směrnic, mezinárodní ochranu známky Demeter a také o certifikaci jednotlivých projek-

lů v zemích bez vlastní biodynamické organizace. Kromě toho také zastupuje zájmy biodynamických zemědělců resp. svazu v mezinárodních gremiích.

Biodynamické potraviny se značkou Demeter jsou v západní Evropě vysoce ceněné pro svou kvalitu i důvěryhodnost. Obecně jsou zde zákazníci považováni za jakési „lepší bio“. Paleta výrobků se značkou Demeter je ve světě široká, od obilí a výrobků z něj, přes zeleninu a ovoce až po pečivo, rostlinné pastilky, kávu, kakao nebo čaj. V Demeter kvalitě lze koupit i jižní ovoce, mražené polotovary nebo dokonce zmrzlinu. K velmi oblíbeným Demeter produktům ovšem patří především ovocné a zeleninové šťávy nebo obilná dětská výživa.

Camphill České Kopisty

V roce 1999 vzniklo občanské sdružení Camphill České Kopisty, které si klade za cíl vytvoření camphillské komunity v Českých Kopistech na Litoměřicku. Takové komunity, nazvané podle skotské vesnice Camphill, kde vznikla ve 40. letech první z nich, existují po celém světě a jsou zaměřené na péči o mentálně postižené spoluobčany, na jejich začlenění do společnosti. Zakladatelem tohoto hnutí byl anthroposof Karl König. Postižení zde žijí v rodinách svých pečovatelu a pracují v rukodělných dílnách, zahradnictví nebo v biodynamickém zemědělství. Během nejbližších let by taková pospolitost lidí měla vzniknout i v Českých Kopistech.

Sídlo občanského sdružení je doposud v Sumperku na adrese svazu PRO-BIO (viz níže). Občanské sdružení zakoupilo objekt stádku, v němž camphill vznikne, a další stavební parcelu pro výstavbu dalšího domu. Nyní je třeba zakoupit pole a rekonstruovat stávající budovy. Rádi poskytneme další informace a uvítáme také jakoukoliv podporu. Bez pomoci dalších lidí se myšlenku camphillu v České republice sotva podaří realizovat.

Číslo účtu pro platby z tuzemska: 2810-0709007023/0300, pro platby ze zahraničí: 09-00702-010-0300.

Biodynamika v knihovně PRO-BIO

V knihovně svazu PRO-BIO Sumperk lze nalézt vesměs všechny publikace, které k tomuto tématu u nás vyšly, kromě nich pak celou řadu publikací zahraničních. Zde jsou dostupné jak pro členy svazu, tak i pro veřejnost a je možné si je po upřesnění podmínek vypůjčit.

Biodynamické směrnice

Zemědělci, kteří chtějí prodávat své produkty s ochrannou značkou Demeter, se musí při své práci řídit biodynamickými směrnici. Jejich plný název je „Směrnice pro uznání produkce v kvalitě Demeter“. Dosud tomu bylo tak, že německé biodynamické směrnice měly mezinárodní platnost. V nejbližší době by pro další státy měly začít platit směrnice mezinárodní. Německé směrnice pro producenty jsou k dispozici na svazu PRO-BIO jak v originální verzi (k zapůjčení), tak i v českém překladu a úpravě. Kromě toho jsou na svazu PRO-BIO k dispozici rovněž německé biodynamické směrnice pro zpracovatele (pouze v němčině).

Směrnice pro uznání produkce v kvalitě Demeter sice obsahují konkrétní omezení a nařízení, mají však především charakter doporučení toho, o co by měl podnik usilovat. Směrnice jsou členěny do 6 bodů. Každý z nich obsahuje vždy úvodní ideu a potom konkrétní fakta a čísla. Na konci obsahují 7 příloh, což jsou především výčty povolených krmiv, hnojiv a účinných látek pro ošetřování rostlin.

Uvedme si nyní výňatky k jednotlivým bodům:

1. Úvodní ustanovení

Biologicko-dynamický způsob hospodaření je v zásadě utvářením životních souvislostí a nemůže být proto stanoven jako výrobní postup pro zboží technické povahy. Lidskou práci může být prostřednictvím péče o půdní úrodnost, kulturní rostliny, osivo a hospodářská zvířata z podniku za daných přírodních stanovištních podmínek vytvořen živý organismus. Je dáno velkou mnohotvárností živé přírody, že jedno a totéž zemědělské opatření může být na jednom místě správné, zatímco na jiném může být chybné. Také sklony a schopnosti obhospodařovatelů je třeba zohlednit při různém utváření podniků v rámci těchto směrnic. Zrovna tak hraje důležitou roli dodržování správných termínů při realizaci opatření prováděných v souladu s životními pochody v přírodě. K tomu patří především také svědomitě a pravidelně používání biologicko-dynamických preparátů.

Vždy se usiluje o to, hospodařit v zemědělském podniku takovým způsobem, aby jeho produktivita a zdraví bylo dosaženo na základě utváření podniku jako celku, a aby to, co potřebuje pro svou vlastní produkci, zemědělský podnik rovněž sám produkoval. Číselné údaje, které jsou uváděny u prostředků vstupujících do podniku, jsou proto jen mezními hodnotami a nelze je chápat jako hodnoty doporučované. Kdo však by chtěl těchto směrnic využívat tak, jak se využívají zákony, kdy člověk dbá na jejich formální dodržování anebo hledá mezery mezi paragrafy, aby jich využil k ekonomickým výhodám, ten ať raději hospodaří jinou metodou. Je úkolem zástupců příslušných organizací a poradenství samotného, aby se podobnému vývoji zabránilo.

Členění směrnic

V dnešní době převládá přírodovědně-materialistický světový názor, jehož základem je darwinistický vývojový princip, podle kterého se z nižšího vyvíjí nejbližší vyšší prostřednictvím selekce a konkurence. V anthroposofii, vytvořené Rudolfem Steinerem, se lze setkat s principem stavějícím na duchovné vědeckých základech, s duchovně historickým principem zrodu: s postupujícím vývojem hmotného světa mohly se ve větší míře inkorporovat také vyšší bytosti, jako jsou zvířata a člověk. Fyzické vtělení mnohem staršího světa vyšších bytostí je nejmłodším krokem vývoje.

Zemědělství je výrazem aktivně utvářejícího setkávání člověka s přírodou. Podoba zemědělství je utvářena potřebami lidí, žijících v dané kultuře. Produkty, které v tomto zemědělství vznikají, musí být směřovány k bytosti člověka, aby mohly splnit svou úlohu potravin, dodávajících nejen živiny, ale i vitalitu. Chov skotu a hnuj, který skot produkuje, byly a jsou předpokladem intenzivní rostlinné produkce. Chov zvířat vyžaduje pěstování krmných plodin, chov skotu vyžaduje především produkci objemného krmiva a je tak důležitým faktorem při sestavování osevního postupu. Rostlinná produkce je určována potravní potřebou člověka a zvířat a vyžaduje pečlivé zacházení s půdou. Obhospodařování v souladu se stanovištními podmínkami bere ohled na potřeby člověka, zvířat, rostlin i půdy. V tomto smyslu začínají směrnice člověkem; následuje živočišná říše, rostlinná produkce jakož i souvislosti týkající se hnojení a půdy. Nakonec jsou pak shrnuty právní ustanovení.

2. Zemědělský organismus Zemědělská individualita

Každé stanoviště se liší od jiných. Každý způsob kultivace spočívající ve zpracování půdy, osevním postupu a hnojení dává vzniknout určitému půdnímu životu. Jaké druhy zvířat jsou v krajině chovány a jaká forma ustájení je pro ně zvolena, to rozhoduje o druhu a zvyšování půdní úrodnosti. Lidé se svými rozhodnutími a s různými formami vzájemné spolupráce dávají podniku zcela určitý ráz. Nadto může člověk na základě duchovně poznání vyvíjet v životních strukturách zemědělského organismu vyšší harmonii a řád. Na základech zemědělského podniku jako organismu se utváří podniková individualita.

3. Chov zvířat

Zvíře jakožto bytost vlastní duši, především pak zvíře hospodářské je odkázané na naši péči. Základním motivem každodenní práce se zvířaty by mělo být to, aby se zvířeti dostalo nezbytné péče a abycho mu zároveň zajistili specifické, jeho bytostným potřebám odpovídající životní podmínky. Fyzickou i psychickou nerovnováhu bychom měli včas rozpoznat a preventivně vyrovnat. Neustálé, bdělé ošetřování zvířete je toho předpokladem.

Vlastní chov zvířat patří, vzhledem k vývoji podniku, neodmyslitelně k zemědělské podnikové individualitě. To platí především pro chov přežvýkavců. Krmné plodiny a hnuj vyvážených

vlastností, který díky skotu vzniká, přispívají prostřednictvím oživení půdy podstatně k trvalému zdraví statku. V harmonickém spolupůsobení tří přírodních říší s člověkem se může vyvinout oživený, duší nadaný zemědělský organismus.

Chov skotu

Dojnicím a kravám kojícím telata je třeba v první polovině roku zajistit pastvu. Kde to není možné, musí mít k dispozici alespoň celoročně přístupný venkovní výběh. Při odchovu mladého dobytka je třeba postarat se o možnost pohybu, pokud možno o pastvu popř. venkovní výběh. Celoroční vazné ustájení mladého dobytka a dobytka ve výkrmu není dovoleno. Kravám by měla být dána možnost telení za pohybu. Je třeba usilovat o zřízení telicích boxů.

V podnicích, v nichž nejsou pastva ani výběh realizovatelné z důvodu omezených prostorových možností uvnitř vesnice, roztroušených malých parcel nebo pro jiné věcné důvody, může být udělena výjimka.

Krmení

Krmení musí odpovídat druhu, stáří a výkonu jakož i potřebě zvířete, přitom je třeba postarat se o dostatečné zásobení minerálními látkami. Nezbytné minerální látky a stopové prvky mají mít - nakořlík je to možné - přirozený původ (byliny, usušené listy atd.).

Krmiva vyprodukovaná v podniku tvoří základ výživy zvířat. Minimálně 50 % krmiva, vtaženo na příslušný živočišný druh, musí být vyprodukováno ve vlastním podniku (popř. v kooperaci několika podniků).

Odchov a plemenitba

Zvířata by měla přijít na svět a vyrůstat v uznárodném biologicko-dynamickém podniku, pokud možno v rámci domácího stáda. U drůbeže je třeba usilovat o přirozené vysezení mláďat.

Vlastní chov otcovských zvířat odpovídá zásadám biologicko-dynamického způsobu hospodaření a je proto náležitě doporučován.

Umělá inseminace může působení samčího prvku uvnitř vlastního podnikového stáda nahradit jen nedostatečně a proto se nedoporučuje.

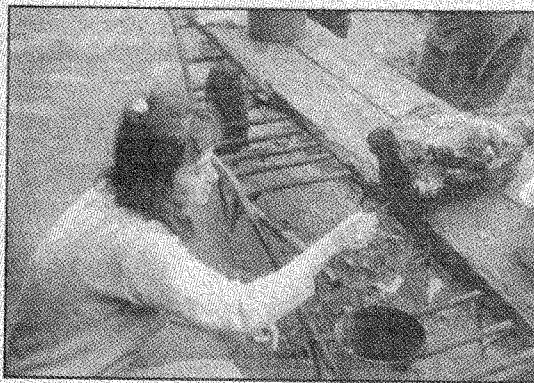
Zvířata pocházející z genových manipulací nejsou dovolena.

Použití biotechnologických metod (např. transfer embryí, dělení spermií podle pohlaví) není dovoleno.

Ošetření zvířat léky

Zdraví zvířat je třeba zajistit v první řadě pozorným ošetřováním, chovem a krmením jakož i dalšími, preventivními opatřeními, jako je druhovým potřebám zvířete přiměřený (přirozený) chov zvířat. Jestliže dojde k výskytu zdravotních poruch, pak se musí přistoupit k bezprostředním opatřením k jejich odstranění popř. zmírnění.

Je třeba upřednostňovat biologické, anthroposofické, homeopatické a jiné přírodní postupy ošetření. Chemicko-syntetická léčiva a antibiotika

Čištění lebky je testem pro každého biodynamika,

tika smí použít jen veterinář, popř. smí být použita podle jeho pokynů.

4. Biologicko-dynamické preparáty

Všechna opatření v biologicko-dynamicky obhospodávaném podniku musí být posuzována z celostních hledisek. V živém celku nemá rozhodující význam jen vyvážená látková bilance; ale i Rudolf Steiner na to v Zemědělském kurzu výstavně poukazuje náhrada odebraných „uložených“ sil. Pečlivá a věcně správná příprava, skladování a používání preparátů má z tohoto hlediska veliký význam.

Na základě duchovnědůležitého poznání komponované látky minerálního, rostlinného a živočišného původu jsou působením kosmicko-planetárních sil během jednotlivých ročních období proměňovány na síly nesoucí preparáty, které při daném použití na půdu, rostliny a statková hnojiva podstatně přispívají k oživení země, k rozvíjení kvality a výnosu rostlin jakož i zdraví, životní a užitkové síle zvířat v rámci biologicko-dynamicky obhospodávaného podniku.

Polní postříkové preparáty je třeba použít podle dané plodiny.

- roháček je třeba aplikovat při obdělávání pole, na počátku vegetace nebo po seči plodiny, která má být uznána, minimálně však jednou za rok; - křemenáček je třeba použít podle vývojového stádia rostlin, minimálně však jednou za rok.

Všechna organická statková hnojiva (hnůj, kompost atd.) je třeba ošetřit kompostovými preparáty. Na hospodářských plochách, které během jednoho roku nedostanou žádné preparované hnojivo, se doporučuje použít jako náhradu krávcový preparát.

5. Polní produkce a pěstování rostlin

Rostlina jako bytost, která je obzvláště závislá na vlivech svého okolí, potřebuje vedle vhodného stanoviště dostatek vody a světla. Oživená půda, kterou mohou dobře prorůst kořeny, je předpokladem odpovídající tvorby listů, květů a plodů. Utváření stanoviště rostliny má pro její zdraví větší význam než jednotlivé zásahy při ošetřování rostlin. Právě tak má význam volba vhodných druhů a odrůd. Vyvážený, podmínkám stanoviště přiměřený osevní postup může vyrovnat jednostrannost různých kulturních rostlin. Přitom je třeba věnovat zvláštní pozor-

Publikace v češtině:

BOUZEK, J.: Stručný přehled základů biodynamického zahradkářství. Anthroposofická společnost v ČSFR, Praha 1991

DOSTÁLEK, P.-HRADIL, R.: Biologicko-dynamické preparáty. PRO-BIO Šumperk 1998

PRIKRYL, J.: Zahradkářova čítanka. Anthroposofická jednota Praha 1948

RIST, M.: Trojčlennost a svoboda člověka. Fabula Hranice na Moravě 2000

SCHILTHUIS, W.: Biologicko-dynamické zahradkářství v praxi. Eos Praha 1992

STEINER, R.: Zemědělský kurz. PRO-BIO Šumperk 1998

THUNOVA, M.: Vysevní dny (kazdoročné). PRO-BIO Šumperk

THUNOVA, M.: Vysevní dny special. PRO-BIO Šumperk 1996

VALERIANA - členi pro přátele biologicko-dynamického zemědělství. č. 1-11

WITZENMANN, H.: Filozofická východiska biologicko-dynamického zemědělství. Eos Praha 1996

Publikace v němčině (výběr):

Biologisch-Dynamischer Land- und Gartenbau 2 + 3, FBDW Darmstadt 1973, 1980

HAUG, M. H.: Probleme der Umstellung von konventioneller auf biologisch-dynamische Wirtschaftsweise, Lebendige Erde, Darmstadt 1974

HEYNITZ, K. v. : MERCKENS, G.: Das biologische Gartenbuch. Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart 1987

KABISCH, H.: Grungzüge eines biologisch-dynamischen Land- und Gartenbaues. Forschungsring, Darmstadt

KLETT, M.: Untersuchungen über Licht- und Schattenqualität, Institut für b.-d. Forschung, Darmstadt

KLETT, M. a kol.: Zur Frage der Düngung im biologisch-dynamischen Landbau. Verlag am Goetheanum, Dornach 1994

KOEPF, H.: Landbau natur- und menschengemäß. Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart 1980

KOEPF, H.: Was ist biologischer-dynamischer Anbau? Philosophisch-anthroposophischer Verlag, Dornach 1979

KOEPF, H. - PETERSSON, D.: Biologisch-dynamische Landwirtschaft - eine Einführung. Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart 1980

KOLISKO, L. - KOLISKO, E.: Die Landwirtschaft der Zukunft. 1953

KUNZ, P. - KARUTZ, C.: Pflanzenzüchtung dynamisch. Forschungslabor am Goetheanum, Dornach 1991

PFEIFFER, E.: Die Fruchtbarkeit der Erde. Rudolf Gaering Verlag, Dornach 1977

PFEIFFER, M.: Die landwirtschaftliche Individualität - ein Bild des Menschen. M. W. Pfeiffer Verlag, 1975

SATTLER, F.-WISTINGHAUSEN, E. v.: Der landwirtschaftliche Betrieb - biologisch-dynamisch. Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart 1989

STEINER, R.: Geisteswissenschaftliche Grundlagen zum Gedeihen der Landwirtschaft. Landwirtschaftlicher Kurs. Rudolf Steiner Verlag, Dornach 1979

THUN, M.: Das Bild der Sterne im Wandel der Zeit. Aussaatage M. Thun Verlag, Biedenkopf

THUN, M.: Erfahrungen für den Garten. Franckh Kosmos Verlag, Stuttgart 1994

THUN, M.: Hinweise aus der Konstellationsforschung. Aussaatage M. Thun Verlag, Biedenkopf 1994

THUN, M.: Milch und Milchverarbeitung. Aussaatage M. Thun Verlag, Biedenkopf

THUN, M.: Unkraut-, Pilz- und Schädlingsregulierung. Aussaatage M. Thun Verlag, Biedenkopf 1986

THUN, M.K.: Die Biene. Haltung und Pflege. Aussaatage M. Thun Verlag, Biedenkopf

WISTINGHAUSEN, A. v.: Ernährung und Landwirtschaft. Arbeitskreis für Ernährungsforschung, Bad Liebenzell 1985

WISTINGHAUSEN, A. v.: Wir haben es gewagt. Info-3 Verlag, Frankfurt/Main 1993

WISTINGHAUSEN, E. v.: Düngung und biologisch-dynamische Präparate. Verlag Lebendige Erde, Darmstadt 1994

WISTINGHAUSEN, C. v. a kol.: Anleitung zur Anwendung der biologisch-dynamischen Präparate. Verlag Freies Geistesleben 1997

WISTINGHAUSEN, C. v. a kol.: Anleitung zur Herstellung der biologisch-dynamischen Präparate. Verlag Freies Geistesleben, Stuttgart 1998

Publikace v angličtině:

KOEPF, H. a kol.: The Biodynamic Farm. Anthroposophic Press Hudson, New York 1989

PFEIFFER, E.: Bio-Dynamic Gardening and Farming 1 - III. Mercury Press, Spring Valley 1983-84

PFEIFFER, E.-RIESE, E.: Grow a Garden. Mercury Press, Spring Valley 1981

Publikace v polštině:

HEYNITZ, K. v.-MERCKENS, G.: Ogród biodynamiczny. Panstwowe Wydaw. Rolnicze, Warszawa 1992

METERA, D.: Ogród biodynamiczny przy domu. Agencja Wydaw. M. Kossowska, Warszawa 1993

Biodynamiczna uprawa roślin w ogrodzie działkowym. Polski związek działkowców, 1988

nost vytváření trvalé půdní úrodnosti prostřednictvím dostatečného zastoupení pokud možno víceletých leguminóz a dalších pícnin.

Osivo a sadba

Vnitřní hodnota a vnější povaha osiva ovlivňuje je jednak odolnost porostů během růstu, jednak také jejich stanovištně podmíněnou výnosovost jakož i kvalitu produktů coby potravin. Pro dosažení kvality, o níž biologicko-dynamické pěstování usiluje, je třeba dbát zvláštní pečlivosti. Proto musí být použito, nalikoli je dostupné, biologicko-dynamické osivo a sadba. Jestliže dostupné není, může být použito jiné ekologické osivo. Není-li k dispozici ani toto, může být po udělení výjimky biodynamickou sekcí svazu použito neošetřené osivo konvenčního původu.

Hnojení

Oživení půdy jakož i zachování a zvyšování půdní úrodnosti jsou jedním ze základních cílů biologicko-dynamického způsobu hospodaření. Největší vliv na oživení půdy má vedle zpracování půdy a osevňového postupu dobře ošetřovaný a kompostovými preparáty opatřený hnůj příslušného druhu hospodářských zvířat, především krávy.

Kultivace a ochrana rostlin

Mnohostrannými biologicko-dynamickými opatřeními týkajícími se celého podniku, včetně krajinnotvorby a její údržby, se usiluje o vysokou odolnost plodin proti houbovému, bakteriálnímu a živočišnému poškození. Pokud tato opatření nedostačují, mohou být použita opatření a účinné látky podle Přílohy 5.

Chemicko-syntetické prostředky k potírání škůdců, k prevenci a potírání houbových, virových a jiných chorob a plevelů jakož i pro regulaci růstu kulturních rostlin nejsou přípustné. Každé použití prostředků nepovolených těmito směrnici vede k odnětí certifikace podniku, minimálně ale ošetřených ploch a plodin.

6. Konverze - certifikace - smlouva

Vedle zájmu o biologicko-dynamický způsob hospodaření, jeho pozadí a východiska jsou důležitým předpokladem pro úspěšné hospodaření také nezbytné znalosti a dovednosti v oblasti zemědělství. Členství ve svazu PRO-BIO a příslušnost k jeho biodynamické sekci skýtá záruku pro zapojení do výměny odborných poznatků, práci za společným cílem a vzájemnou pomocí.

S první žádostí o uznání DEMETER je prostřednictvím záručení se důvěryhodných lidí biodynamické sekce svazu a pověřené osoby svazu potvrzena způsobilost obhospodařovatele se zřetelem na věcné a obsahové znalosti a schopnosti.

Podnik je třeba převést na biologicko-dynamický způsob hospodaření jako celek v jednom kroku. Ve zdůvodněných případech (viz Přílohu 7) může k uznání ploch docházet postupně v průběhu osevňového postupu, pokud je celý podnik obhospodařován ekologicky. Plochy dosud nekonvertované je třeba během této doby vést jako prostorové i věcně zřetelně oddělenou podnikovou jednotku. Pěstování těchto odrůd jednoho druhu plodiny na plochách

s rozdílným stupněm certifikace není povoleno. Výjimky u trvalých kultur vyžadují povolení (údaj 15; viz Přílohu 7). Ve všech těchto případech je nezbytná přesná dokumentace. Celý podnik musí nejpozději do pěti let od prvního uznání v konverzi dosáhnout certifikace DEMETER. Delší doba konverze vyžaduje povolení (údaj 16; viz Přílohu 7). Jeden a tenýž vedoucí podniku nesmí ve stejné oblasti vést zároveň DEMETER podnik a podnik konvenční.

Již k prvnímu roku konverze patří kompletní použití preparátů, jak je popsáno v kapitole 4 „B.-d. preparáty“.

Otázky kolem preparátů

Sestavil Radomil Hradil

Kdo už pracoval s biodynamickými preparáty a hlavně kdo je sám připravoval, kladl si jistě mnohokrát otázku, zda ten či onen postup je ten správný. Tím spíš, že v přípravě preparátů existují různé „školy“, které se v některých bodech odlišují. Vybrali jsme proto 17 takových otázek a položili je několika našim a především zahradnickým praktikům, které bychom nejprve krátce představili. Odpovídat budou v takovém pořadí, v jakém jsme jejich odpovědi obdrželi.

a) Petr Dostálek

Redaktor Valerian, dříve zaměstnanec svazu PRO-BIO, dnes soukromě hospodářící rolník, člen svazu. Pobyval na dvou biodynamických statcích ve Švýcarsku, spoliorganizoval biodynamické semináře v Janoušově a Fortu, ve svém podniku praktikuje biodynamické postupy, sám si zhotovuje preparáty.

b) Maria Thunová

Autorka Výsevních dní, ve svém podniku ve středním Německu (Hesensko) se věnuje konstelačním výzkumům. Hospodáří biodynamicky, preparáty si sama zhotovuje, což bývá spojeno se seminářem pro zájemce z řad veřejnosti. V roce 1994 přednášela v Šumperku a v Brně.

c) Christian von Wistinghausen

Má biodynamický podnik v jižním Německu (Bádensko-Württembersko), zaměřený mimo jiné na chov brojlerů. Organizuje kurzy a semináře věnované přípravě a použití biodynamických preparátů. Preparáty zhotovuje i pro další zájemce v celém Německu, kteří si je u něj mohou zakoupit. Ročně plní kravským lejmem asi 16 000 rohů. V roce 1995 působil jako lektor na semináři v Janoušově.

d) Rainer Sax

Hospodáří biodynamicky ve Švýcarsku, nedačko Basileje. Pořádá kurzy k přípravě a používání preparátů, zhotovuje preparáty i pro další zájemce. Hlásí se ke škole A. Podolinského z Austrálie, která je známá krajně precizní prací při přípravě preparátů. Aktivně je zapojen do několika biodynamických projektů na Ukrajině. Ročně plní asi 1800 rohů, Podolinsky plní ročně asi 180 000 rohů! Jako lektor působil v roce 2000 na semináři v slovenském Členkovci.

1. Kolikrát se smí u postřikových preparátů použít stejné rohy?

- a) Viz Zemědělský kurz (2. vydání), s. 62.
- b) Rohy pro 501 použít jen jednou. Pro 500 tolikrát, dokud roh nezačne šupinovat, potom už ne. Kromě toho uložit mimo dobu použití do stáje, aby nasály „kravskou atmosféru“.
- c) 3 až 5 krát - dokud se nezačnou rozpadat.
- d) U křemenáčku 1 krát, bereme pokaždé nový roh, který je kvalitní, dobře tvarovaný. U roháčku několikrát, vždy je třeba posoudit stav rohu podle jeho měkkosti, lehkosti. Když mám pocit, že roh už začíná postrádat životní síly, vyměním ho.

2. Smí se stejný roh použít jak pro roháček, tak i pro křemenáček?

- a) Viz Zemědělský kurz, s. 66.
- b) Ne.
- c) Pro křemenáček bereme vždycky nové rohy. Ty pak později použijeme i pro roháček. Žádné „smí“ tady neplatí.
- d) Jak již bylo řečeno u otázky č. 1.

3. Smí se stejná jáma po vyjmutí preparátu 500 použít i pro preparát 501 a naopak, nebo hovoří něco proti tomu?

- a) Ano, smí.
- b) Ano, nic proti tomu nehoví.
- c) Ani tady neplatí žádné „smí“ - my máme pro každý preparát už řadu let vlastní jámy, tedy jinou pro 501 a jinou pro 500 atd.
- d) Také u jámy je to podle mne jasné: nepoužívat tutéž. Pro každý z těchto preparátů by bylo třeba zvolit jiné místo, a to už jen z hlediska ke světlu. Pro křemenáček volím tu nejsilnější polohu, pro roháček spíš polohu stinnou, vlhkou. V průběhu let je jáma čím dál lepší, kvalita preparátu má vliv i na kvalitu okolního prostředí. Jáma získává postupně kvalitu preparátu, půda kolem je jakoby naočkována.

4. Má význam poloha vůči světovým stranám, v jaké jsou rohy ukládány do jámy?

- a) Myslím, že ne, pokud ano, tak ne tak podstatný.
- b) Nevím.
- c) Nevíme - klademe je otvorem směrem na východ, avšak bez vědeckého pozadí, prostě na základě citu.
- d) Ne, já myslím, že to nehraje roli.

5. Smí preparát 500 zůstat v zemi tak dlouho, dokud ho člověk nepotřebuje, nebo je třeba vyjmout ho na jaře?

- a) Viz Zemědělský kurz, s. 64.
- b) Preparát je třeba vyjmout, jakmile se Merkur nachází více jak týden před Beranem.
- c) 500 může zůstat až do použití v zemi, ale nelze to doporučit: drahocenné rohy se příliš rychle rozloží, do podzimu přemění žižaly roháček na zemini! To už pak není žádný roháček, nýbrž kompostová zemina.

d) Je-li roháček příliš dlouho v půdě, přemění ho dešťovky. Problém je, že ve Švýcarsku už v posledních letech nemíváme pořádné zimy a dešťovky jsou pak velmi brzy aktivní. Jsou-li pak Velikonoce tak pozdě jako letos, je to problém - chceme totiž, aby rohy s tímto preparátem byly v zemi po oba hlavní křesťanské svátky, Vánoce i Velikonoce. Myslíme si, že oba svátky mají i svůj kosmický význam.

6. Má se preparát 501 po vyjmutí ze země uchovávat v rohu nebo ve sklenici?

- a) Obojí je dobře možné.
- b) Jde obojí, ale lepší je, když se preparát vyjme z rohu, promíchá a pak se opět dá v rozích např. ve velkých sklenicích na okno (světelné působení).

c) 501 uchovávat v rohu nebo ve sklenici na světle (podle C. v. Wistinghausena) nebo ve tmě (podle dr. Ulli Königa) - individuální názory.

d) Myslím, že je možné obojí. Já ho uchovávám zčásti ve sklenici a zčásti v rohu. Ten je ale suchý a na plném světle.

7. Hraje roli u preparátu 501 konečná velikost částecek křemene po rozdrčení?

- a) Ano (viz Zemědělský kurz).
- b) Ano.
- c) Steiner říká: na prach, M. Thunová říká: na hrubo rozdrčený je také dobrý. Můj pocit: maximální možný povrch = na prach. Ani zde žádný „mus“!
- d) Tendence je: čím menší částecčky, tím lepší, tím lepší rozptýlení ve vodě. Otázkou je, jakou informaci křemenáček nese a musí být tato informace rozdělena na malé částecčky nebo ji mohou nést i částecčky větší. Hmotně myšleno je těmito částecčkami posilována asimilace, povrch rostlin a měly by tak být co možná nejmenší. Paní Thunová říká, že s hrubším křemenáčkem lze řešit problém se slímáky. Odpověď na tuto otázku bude úkolem dalšího zkoušení.

8. Hraje roli směr pohybu při tření křemene při výrobě preparátu 501?

- a) Nevím, myslím, že ne.
- b) Střídavě, chvíli doleva, chvíli doprava (člověk to tak dělá automaticky).
- c) Až dosud to bylo jedno, nyní se ozývají nové hlasy: při dokončení tření by měl být pohyb pravotočivý.
- d) Myslím, že ne.

9. Je možné použít při míchání postřikových preparátů kovovou nebo umělohmotnou nádobu?

- a) Pokud možno ne. Nejlepší je dřevo.
- b) Ne.
- c) 1. Dřevěná nebo hliněná nádoba.
- 2. Měděná nádoba (podle Podolinského), přičemž působení mědi jako stopového prvku je značné.
- 3. Nádoba z potravinářského plastu. „Smí“ ani zde neplatí. K nejlepšímu cíli vedou cesty přes to horší.

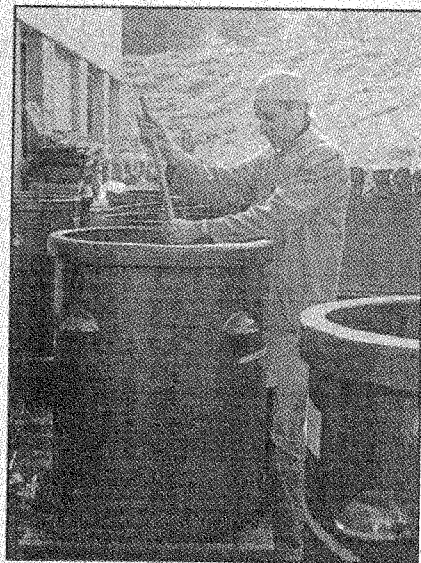
d) Podolinsky říká měděnou, což je ten nejčistší kov, jaký se pro to dá použít (snad s výjimkou zlata). Umělé hmoty bych se raději vyhnul. Pro menší množství bych vzal kameninu, jinak bych si pořídil dva dřevěné sudy, jeden pro roháček a jeden pro křemenáček. Na rozdíl od kameniny nebo mědi se totiž dřevo nedá řádně očistit (aby se působení obou preparátů nemíchalo).

10. Jak dlouho po skončení míchání si postřikové preparáty uchovávají svou působnost?

- a) Ten den, kdy se míchaly.
- b) Pokusy s rostlinami ukázaly u 500 a 501 4 hodiny, potom během 90 minut odeznění účinnosti.
- c) Exaktně to nikdo neví - my doporučujeme max. 2 až 4 hodiny.
- d) Myslím, že když se to dá během 1 hodiny aplikovat, je to optimální. Jinak 2 hodiny.

11. Smí se u preparátu 503 použít tenké střevo ze samčího zvířete skotu?

- a) To bych také rád věděl...
- b) Ne, nikdy.
- c) Steiner říká hovězí střevo. My bereme pokud možno střevo krávy a určité už došlo také někdy k záměně, při plnění však žádný blesk neuhodil! Tedy ani zde žádné dogma.
- d) O tom jsem nikdy nepřemýšlel, zda lze použít i střevo býč. Rekl bych raději z vlastního býka než z cizí krávy, na druhou stranu má krá-

Použití preparátů patří k základním podmínkám Demeter-certifikace.

Zahraniční biodynamické časopisy

Biodynamičtí zemědělci v zahraničí mají také své odborné časopisy. Svaz PRO-BIO odebirá dva z nich, německý a švýcarský.

Lebendige Erde:

Tento německý časopis (česky Živá nebo Živoucí země) vychází šestkrát ročně a vydává ho německý Forschungsring für Biologisch-Dynamische Wirtschaftsweise e.V., Darmstadt. Jeho podtitul zní „Časopis pro biologicko-dynamické zemědělství, výživu, kulturu“ a současný ročník je již 51. v pořadí. V minulosti byl zaměřen především na prezentaci výsledků vědeckých výzkumů, na počátku roku 1998 však změnil formát i vizáž a je dělán populárnějším způsobem. Každé číslo má nějaké hlavní téma, např. osivo, konverzce, ovoce, kvalita, trh. Adresa viz přehled adres. V knihovně PRO-BIO je k dispozici také řada starych ročníků.

Beiträge:

Švýcarský sešitek skromnějšího provedení vychází každý měsíc a jeho celý název zní Beiträge zur biologisch-dynamischen Landwirtschaft (Příspěvky k biologicko-dynamickému zemědělství). Obsahuje obecná zamýšlení, zprávy z výzkumu i informace o dení ve švýcarské biodynamice. Místo dostávají také biodynamické selky nebo záci biodynamického zemědělského učeného oboru. Pamatuje se i na zahrádkáře a v žádném čísle nechybí nějaká ta básně nebo anthroposofická prúpověď. Letošní ročník je už 49. v řadě. Také u Beitrágu máme v knihovně PRO-BIO k dispozici starší ročníky.

Casopis Valeriana

Vychází nepravidelně od roku 1992, nejprve jako příloha Bulletinu alternativního (později ekologického) zemědělství. Číslo 5 vyšlo samostatně a od 6. čísla bývá Valeriana přílohou měsíčníku Bio.

Číslo 1: Kdo byl Rudolf Steiner, co je to biologicko-dynamické zemědělství, co chce Valeriana.

Číslo 2: Biologicko-dynamické preparáty, jejich příprava a použití.

Číslo 3: Práce na poli a na zahradě podle kosmických rytím. Použití prasličky v ochraně proti houbovým chorobám. Saláty po celý rok.

Číslo 4: O podstatě skotu, kráva jako kosmická bytost, homeopatická regulace chorob a škůdců rostlin.

Číslo 5: Půda a biodynamické preparáty, Goethova metamorfoza rostlin (v básni i teorii), růže a lilie, chov včel na biodynamickém statku.

Číslo 6: Zemědělský statek jako organismus, podniková individualita. Zizala - kráva - včela. Camphillové vesničky ve světě.

Číslo 7: Výživa člověka z hlediska antroposofie. Mleko a med. Chléb a víno. Pochutiny. Kvalita výživy.

Číslo 8: Poslání hmyzu a tzv. škůdců vůbec. Včela jako dítě slunce. Chov včel a péče o jejich zdraví.

Číslo 9: Biodynamické zemědělství a ekologie. Neviditelné dimenze krajiny. Léčení Země. Vliv vnitřní čistoty člověka na kvalitu životního prostředí.

Číslo 10: Biodynamické preparáty v praxi. Kremen v přírodě. Historie biodynamických seminářů u nás. Preparovány kompost.

Číslo 11: Trojčlenost sociálního organismu. Poslání a funkce peněz. Pad socialismu a svoboda člověka. Jak uspořádat ekonomické poměry.

NABÍDKA LITERATURY

R. Steiner: Zemědělský kurz. Váz., 150 stran, 148 Kč

R. Steiner: Člověk a vesmírné slovo, 12 přednášek, váz., 219 Kč

R. Steiner: Národohospodářský kurz, 14 přednášek, váz., 198 Kč

P. Dostál - R. Hradil: Biologicko-dynamické preparáty. Brož., 35 Kč

M. Pogačnik: Elementární bytosti. Váz., 178 Kč

M. Pogačnik: Škola geomantie. Brož., asi 240 Kč

M. Pogačnik: Cesty léčení Země. 190 Kč

L. Dostál: Přirozená péče o dítě. Brož., 120 Kč

va nejdůležitější trávení, což je kvalita, kterou zde chceme využít.

12. Věší se i preparáty 503 a 506 přes léto na slunce?

a) Ani ne. Proč také?

b) Ne.

c) Někteří to dělají, někteří ne. Steiner zmiňuje ve svých poznámkách: Ošetřít jako febrilní preparát. V přednášce už nic nefekt, zůstává to tedy otevřenou otázkou. K povaze sléva a okružní podle mého pocitu letní slunce nepatří. V Mäusdorfu plníme 503 a 506 v září, necháme 14 dní osetnout a pak vložíme do země.

d) Jsou podniky, které to dělají, já to nedělám. U pampelišky je problém v tom, že se musí chránit před ptáky a vosami, totéž platí pro heřmánkový preparát. Zkušenosti jsou různé. My věšíme jen febrilček.

13. Smí se u preparátu 505 použít borka poraženého, tzn. už neživého stromu?

a) Raději ne, jenom v krajním případě.

b) Ano, z poraženého stromu to je možné.

c) Pokud možno čerstvý dub - tedy i poražený!

d) Raději mladý dub, tak 20 až 30 let, může se vzít i větev. Borka by neměla být příliš mrtvá. Dubovou kůru bychom neměli dlouho uchovávat, maximálně jeden rok.

14. Je u preparátu 505 důležitá přítomnost blány vystělající mozkovnu v lebce, nebo hraje rozhodující roli pouze kostěná schránka?

a) Toť otázka!

b) Blána je důležitá!

c) Lebka je důležitá, nikoli už blána. Pokud je vevnitř, nechám ji tam, pokud je pryč (při předchozím odmasení v zemi je díky mouchám a půdním organismům pryč i blána), vezmeme prázdou lebku také. Nejsme v této otázce úzkoprsí.

d) Když bych měl čerstvou lebku, vzal bych tu, jinak starší lebku, usušenou, je ale třeba uzavřít dutinu, zadělat otvory, kterou jsou jinak zakryty masem. Na to bereme kosti ze spodní čelisti. Důležitá je podle mne vápenná schránka.

15. Hraje roli pořadí, v jakém se při preparování hnoje jednotlivé kompostové preparáty použijí?

a) Jen kopřiva uprostřed, jinak spíš ne.

b) Ne. Důležité pouze je, aby kopřiva při pohledu shora přišla doprostřed.

c) Myslím, že ne, jen kopřiva by měla být vždy uprostřed (nákres)

d) „Podsluneční“, tedy preparáty, které jsou spíš směrem k vápnu, aby byly na jedné straně (502, 503), uprostřed kopřiva a pak preparáty „nadsluneční“ 505 a 506. Kozlíkem posítkat, někdo ho dává i do otvoru.

16. Má význam to, jestli jsou preparát 500 a kompostové preparáty uchovávány v suchém nebo vlhkém stavu?

a) Obojí je možné.

b) Preparát 500 v rozích v rašelině úplně nevyschne. Vlhkost ale nesmí být tak vysoká, aby plesnivěl.

c) 500 uhnít do podoby koule a nechat tak dalece vyschnout, aby např. žížaly nemohly dá-

le pracovat. Pak zabalit do suché rašeliny. 500 tak vydrží v dobrém stavu až jeden rok, jinak by byl sežrán. Ostatní preparáty: viz naše příručka. Já je suším, jiní je uchovávají i vlnké.

d) Všude, kde je život, je i voda. A my chceme v celém kompostování a hnojení zůstat v oblasti živého. Z tohoto hlediska musí být preparáty vlnké. Nakořík je působení jiné u suchých preparátů, bylo by třeba zjistit.

17. Jak rychle mají být preparáty spotřebovány, tzn. jak dlouho zůstanou při dobrém skladování účinné?

a) Nejlépe 1. nebo 2. sezónu po výrobě.

b) Dobré preparáty si podrží své působení 3 až 4 roky.

c) Maximálně 2 až 4 roky. Zbytky se dají využít v „březové jámě“ (obdobu kravinového preparátu - pozn. rh).

d) Rekl bych 2 až 3 roky.

Poslání Rudolfa Steinera

Heinz Regner, Peter Rühle

Přeložil Radomil Hradil

Z rakouského časopisu Waage und Wandel, Vánoce 1999, kráceno.

Bylo to v 80. letech 19. století, když se Rudolf Steiner setkal ve Vídni s goethologem Karlem Juliem Schröberem. Karl Julius Schröber byl osobou individualitou, která žila na Zemi již v Platonovi a v Hrosvithovi z Gandersheimu. Schröber chtěl zpracovat a zveřejnit Goethovo dílo, nedokázal však duchovně proniknout také vědecké dílo Goetha. Byl by mohl založit goetheanismus, v intelektualistickém 19. století však nedokázal postoupit až ke goetheanismu, který mohl být myšlenkovým východiskem pro zrod antroposofie.

Rudolf Steiner to rozpoznal. Ujal se Schröberova úkolu. Své vlastní poslání, kterým bylo spojení ideje reinkarnace a karmy s křesťanstvím, odkládá. Na základě svobodného rozhodnutí se ujímá Schröberova úkolu, který by jinak nebyl naplněn.

Co se zde, na vídeňské půdě, odehrává při pohledu zvenčí jako přátelství dvou významných osobností, bylo osudovým setkáním, majícím význam pro celé lidstvo. Stojí tu proti sobě jako osvoboditel a osvobozený a v jejich setkání zaznívá náznak zvěsti o Kristu, novém pánu karmy. Rozděluje podstatu svobody se začíná zásadně proměňovat.

V roce 1894 vychází Steinerova Filosofie svobody. Touto knihou je v budově poznání položen základní kámen pro Kristem prostoupený pojem svobody. Svobodný čin Steinerův a jeho

Filosofie svobody otevírají dveře od 19. k 20. století. Věk světla může začít.

Marie von Sievers, pozdější žena Rudolfa Steinera, položila rozhodující otázku po esoterickém hnutí vycházejícím z křesťanství. Tím byla Rudolfu Steinerovi dána možnost, aby začal působit ve smyslu svého nejvládnějšího poslání. Na přání hraběte a hraběnky Brockdorffových se tato možnost naskytla v rámci Theosofické společnosti. Rudolf Steiner se ujímá vedení nově založené německé sekce. Již v den ustavující valné hromady, 20. října 1902, hovoří Rudolf Steiner ke členům o praktických karmických cvičeních. Jak se však mělo ukázat, byla ochota přijmout odpovídající poselství minimální. 24. srpna 1924 se k tomu Rudolf Steiner vyjádřil následovně:

„Avšak osobnosti, které tenkrát u založení společnosti byly, se strašlivě vyděsily, když znamenaly tento název, a ještě dnes bych mohl se vši názorností vylíčit astrální vlny tísnu a chvění, jež na sobě ukazovali zejména starí pánové, kteří tenkrát, vzešlí z theosofického hnutí, uslyšeli, že chci hovořit o praktické karmě... A já jsem pak cítil nejen onen dojem astrálních a jásých vln tísnu a chvění, ale pocítil jsem i mrazivý dojem astrální husi kůže, kterou ti starí pánové náhle měli. A bylo pak zcela nemožné, abych zůstal u daného programu, protože by to bylo bezvýchodné.“ (GA 240)

Rudolf Steiner musel své poslání odložit. První nezdár, ke kterému došlo v důsledku starého lidského problému, strachu ze všeho nového.

Další vývoj Theosofické společnosti se ubíral cestou, která počínaje rokem 1909 vyvrcholila v esoterní představě, že v jednom hinduistickém chlapeci v Indii se fyzicky znovu vtělil Kristus! Tato absurdita byla mimo jiné podnětem pro Rudolfa Steinera, aby se věcně distancoval, což nakonec vedlo k oddělení od Theosofické společnosti a založení Anthroposofické společnosti 3. února 1913.

V této době podniká Rudolf Steiner druhý pokus. O Vánocech roku 1910 hovoří v přednáškách o „okultních dějích“ o karmických souvislostech u osobností a událostí světových dějin. Pod okultními dějiny chápal Rudolf Steiner svůj duchovně výzkum historie, vycházející ze základních poznatků o reinkarnaci a karmě. To znamená, že další vývoj lidských dějin není určován abstraktními idejemi, nýbrž lidskými dušemi samotnými, když ve svých opakovaných pozemských životech přenášejí výsledky jedné historické epochy do epochy druhé, a jak kromě toho tomuto procesu historického vývoje udělují impulsy reálné duchovní bytosti prostřednictvím jednotlivých osobností.

I tentokrát očekává Rudolf Steiner zájem, aby mohl na tématu dále pracovat. Marně...

V proměněné podobě se znovu objevují praktická karmická cvičení z roku 1902. Od roku 1910 do roku 1913 jsou každoročně v létě uváděna Steinerova mysterijní dramata. Ta umělecko-dramatickou formou ukazují, jak karma působí. Dramata měla být základem pro cestu vlastního karmického výcviku, přes zájem, který vzbudila, nebyla však anthroposofy přijata natolik, aby mohla změnit jejich postoj vůči

vlastním cestám osudu. 1. světová válka nakonec práci na drámatech zcela znemožnila.

Až do roku 1923 nepodniká Rudolf Steiner žádný další pokus. Anthroposofickou společností ořísávají krize, hnutí trojčlenosti troskotá v roce 1921, na Silvestra 1922/23 vyhoří první Goetheanum. O společenství prohlásil Rudolf Steiner, že to je obraz Anthroposofické společnosti, která leží v troskách. V roce 1923 se situace v Anthroposofické společnosti zhoršuje natolik, že Rudolf Steiner zvažuje, že se od ní zcela odloučí a s několika málo spolehlivými členy vytvoří skupinu na způsob řádu.

V niterných zápasech překonává Rudolf Steiner ještě jednou pochyby, související s problémy uvnitř společnosti. V odpovědnosti vůči svému poslání rozhoduje se k Vánočnímu sněmu. Jestliže až dosud stál Rudolf Steiner jako učitel a duchovní badatel mimo Anthroposofickou společnost, pak se při Vánočním sněmu s novou Společností spojuje, když se ujímá jejího vedení. Na základě svobodného rozhodnutí spojuje svůj život a svůj osud se všemi lidmi, kteří patří k anthroposofickému hnutí a jako tenkrát o Vánocech roku 1910 začíná i nyní líčit osudové souvislosti různých individualit.

Po Vánočním sněmu pokračuje Rudolf Steiner ve své přednáškové činnosti a stupňuje ji až do michaelské doby roku 1924 do rozměru přímo nadlidského. V září 1924 pronáší často čtyři přednášky v jednom dni, během třech týdnů jich je na sedmdesát! A vždy znovu začíná své přednášky slovy: „Milí přátelé“. Pocity nejhlubšího vděku ho spojují se všemi lidmi, kteří v jeho úsilí stojí při něm, nápomocní bytosti anthroposofie, spojují ho i s jeho „milým přítelem“, hrabětem Keyserlingkem a všemi, kteří se zasloužili o to, že se o svatodušních svátcích roku 1924 mohl na statku v Kobierci u Vratislavi uskutečnit Zemědělský kurz.

Přibližně o tři měsíce později, 28. září pronáší Rudolf Steiner v tzv. truhlárně v Domachu k 600 lidem svůj poslední proslav. Asja Turgeněvová líčí tento večer takto: „Ticho bylo v sále truhlárny, když dr. Steiner vstoupil zpoza modré opony. Jak byl teď křehký a zranitelný a jak jinak zněl jeho hlas, jakoby z nekonečných dálek, jako by jim prozvívaly zlatisté tóny. Jen teplo srdce promlouvalo z jeho slov, promlouvalo však z prostor, které už nebyly našimi prostorami pozemskými. Jakoby z nich vyzdvižen, musel vynakládat sílu, aby pronikl až k nám. V onu chladnou podzimní noc žhnula truhlárna slunečním jasnem a teplem jeho slov, jako v horkém letním dnu.“

Síly Rudolfu Steinerovi nestačily a musel tuto přednášku předčasně ukončit. Náhle oněmělý byl mocný hlas duchovního učitele, který téměř po celá tři desetiletí na tolika místech, v tolika sálech hovořil k tisícům a tisícům lidí.

Síly mu stačily ještě k tomu, aby pracoval na svém životopise a aby psal Dopisy členům.

Vánoční slavnost v roce 1924 se konala bez jeho účasti.

30. března 1925 skončila jeho pozemská pouť.

Ita Wegmanová píše ve Zpravodaji 26. dubna 1925: „Za plného vědomí, avšak beze slova o budoucnosti, bez pokynů a poselství pro tu či onu osobnost nás Mistr opustil. A první otázka, která se toho týkala, byla vědomě zodpovězena jeho Ne.“

Mnozí biodynamici se značkou Demeter snaží náležitě „prodat“.

M. Rist: Trojčlenost a svoboda člověka. Váz., 168 Kč

H. Witzemann: Spravedlivá cena. Brož., 98 Kč

R. Hauschka: Nauka o vyzívě. (vyjde)

U. Burkhardova: Dobré sny pro planetu Zemi. Váz., 160 Kč

M. Thunova: Na zahradě podle kosmických rytmu. (vyjde koncem roku 2000, pracovní název)

Valeriana č. 9 - ekologie. Cena 10 Kč.

Valeriana č. 10 - biodynamické preparáty. Cena 10 Kč.

Valeriana č. 11 - trojčlenost sociálního organismu. Cena 15 Kč.

Literaturu si lze objednat na adrese svazu PRO-BIO, PS 116, Nemocniční 53, 787 01 Šumperk, 0649-216609, pro-bio@pro-bio.cz

Seznam adres

1. Svaz ekologických zemědělců PRO-BIO Šumperk:

PRO-BIO, P. S. 116, biodynamická sekce, Nemocniční 53, 787 01 Šumperk, tel.: 0649-216609, fax: 0649-214586, probio@sumperk-net.cz, www.pro-bio.cz

2. Biodynamika na Slovensku:

Stanislav Ohrablo, Zelena 6, SK-915 01, Nové Mesto n. Vahom, Slovensko, 00421-834-714779, sands@internet.sk

3. Mezinárodní svaz DEMETER:

Michiel Rietveld, Kraaybeekerhof, Postbus 17, NL-3970 AA Driebergen, Nizozemi, tel.: 0031-343-512925, fax: 0031-343-533865, kraayhof@wxs.nl

4. Svobodná vysoká škola pro duchovní vědu, přírodovědná sekce, zemědělské oddělení:

Manfred Klett, Goetheanum - landwirtschaftliche Abteilung, Hügelweg 59, CH-4143 Dornach, Švýcarsko

5. Německý svaz DEMETER, certifikace produktů:

DEMETER Bundesgeschäftsstelle, Cornelia Hauenschild, Brandschneise 2, D-64295 Darmstadt, Německo, tel.: 0049-6155-846981, fax: 0049-6155-846911, info@demeter.de, cornelia.hauenschild@demeter.de, www.demeter.net nebo www.demeter.de

6. Zprostředkování praxe:

Auskunfts- und Beratungsstelle, Brandschneise 5, D-64295 Darmstadt, Německo, tel.: 0049-6155-842111, fax: 0049-6155-842125

7. Rakouský svaz DEMETER:

DEMETER-Bund Österreich, Hietzinger Kal 127/2/31, A-1130 Wien, Rakousko, tel.: 0043-1-8794701, fax: 0043-1-8794722

8. Švýcarský spolek SVWO:

SVWO, Margrit Liesch, Bungertrechli, CH-7208 Malans, Švýcarsko, tel.: 0041-81-3222980, fax: 0041-81-3224193

9. Paní Thunová - Výsevni dny:

Aussaattage-Verlag, Maria Thun, Postfach 1318, D-35205 Biedenkopf, Německo, tel.: 0049-6461-3227, fax: 0049-6461-4714

10. Britský biodynamický svaz:

GB-Biodynamic Agricultural Association, Gloucester Street, Stroud, Glos GL5 1QG, Velká Británie, fax: 0044-1562-664933, bdaa@biodynamic.freeserve.co.uk, www.anth.org.uk/biodynamic

11. Americký svaz DEMETER:

USA-Demeter-Association Inc., Britt Road Aurora, USA-13026 NY, tel.: 001-315-3645617, fax: 001-315-3645224, demeter@baldcom.net

12. Časopis Lebendige Erde:

Lebendige Erde, Michael Olbrich-Majer, Brandschneise 2, D-64295 Darmstadt, Německo, tel.: 0049-6155-84123, fax: 0049-6155-846911, info www.LebendigeErde.de

13. Biodynamické osivo:

Allerteirauh Saatguthandel GmbH, Kronstraße 24, D-61209 Echzell, Německo, tel.: 0049-6035-81216, fax: 0049-6035-81275, allerteirauh.saal@t-online.de, www.allerteirauh.com

Preparáty jsou hotové, účastníci spokojeni

Hrboľatý chodník, klukatá cesta

Stano Ohrablo

Ako švajčiarske hodinky. Tak pôsobil na našom jarnom stretnutí náš hosť pán Rainer Sax zo Švajčiarska vo všetkom, čo sa týkalo praktizovania biodynamického poľnohospodárstva.

Precíznosť odrazili vzorky preparátov, ktoré prinesol (valeriánový mal napríklad vzhľad bieleho vína - Rainer ho pripravuje iba z okvetných lístkov valeriány) a precíznosťou nás zaschočil aj pri zbere púpavy - tá práve začínala kvitnúť, bol kvetový deň a bolo jej nadostač všade okolo. Podľa Rainera bol však vyhovujúci iba tak každý desiaty, pätnásť kvet v určitom presnom štádiu kvitnutia. Veľmi cenné bolo, že to, čo nám Rainer hovoril, nebola teória, ale skúsenosti a poznatky, ktoré získal počas 25 rokov vlastného biodynamického farmárstva. Samostatným rozmerom bola skutočnosť, že sa nejednalo iba o hospodárenie na jeho vlastnej farme, ale tiež o menšie či väčšie spolupráce s biodynamikmi v mnohých krajinách. Osobitne prítom prekvapili naozaj živé kontakty a spolupráca s Ukrajinou a osobnosť Alexa Podolinského, zhodou okolností tiež ukrajinského pôvodu, ktorý je jednou z vedúcich osobností biodynamického diania v Austrálii.

Keďže naše stretnutie už malo predchodcu - v októbri 1999 sme pod vedením Radka Hradila pripravili a do zeme uložili jesenné preparáty - boli sme prirodzene zvedaví, čo teraz zo zeme vyberieme. Až

na zopár dažďoviek, ktorým zrejme chutila najmä púpava v jednom z preparátov, to dopadlo celkom dobre a vlastnoručne vyrobené preparáty môžu byť aplikované na poliach, záhradách, v sadoch a samozrejme pri kompostovaní tam, kde si ich jednotliví záujemcovia odniesli. Príprava ďalších preparátov bola v tomto období roka relatívne jedno-

duchá. Okrem nazbieraných kvetov púpavy to totiž bola iba príprava kremenáčika. Na jeho prípravu sme síce mali len kremenné okruhlíky z Váhu a z Dunaja a nie horský kryštál, ktorý, ako hovoril Rainer i Radek, sa na jeho prípravu najviac používa, ale takto sme si vystačili z miestnymi zdrojmi. Uvidíme, čo zo zeme vyberieme nabudúce a hlavne, ako to bude pôsobiť pri aplikácii.

Čas sa našiel aj na diskusie o všetkom možnom. Škoda len, že na otázku aký impulz si účastníci zo stretnutia odniesli, neprišli napriek sľubom žiadne odpovede. Určite by boli nielen obohatili tento článok, ale aj poskytli spätnú väzbu, ktorá je vždy potrebná. Že by sme nezvykli takto komunikovať? Ibaže nemému deku len ťažko porozumie aj jeho vlastná matka, ako hovorí príslovie.

Je na zamyslenie, či s tým prípadne nejako nesúvisí myšlienka, ktorá tiež počas stretnutia zaznela, že si vieme vážif iba drahé veci a teda je určitou chybou robiť podobné akcie bezplatne. Odpoveďou bude snáď aj samotná budúcnosť či už podobných stretnutí alebo vôbec biodynamiky na Slovensku, ktorá sa zatiaľ dá popísať veľmi jednoducho. Svoje o tom hovorí aj odpoveď, ktorú na Rainerovu otázku, koľkých biodynamických farmárov na Slovensku poznáme, dal Paľo Ziman, u ktorého sa naše stretnutie uskutočnilo: všetkých.

Pan Sax (uprostřed) byl při výrobě preparátů přesný jako hodinky.

Lidská společensví v biodynamických podnicích

Radomil Hradil

Misty volně, misty doslova podle článku Wernera Schäfera Saatgut darf nicht vermahlen werden z rakouského časopisu Waage und Wandel, Vánoce 1999. Misty jen podle sebe.

Úkolem biodynamického podniku je bezpochyby produkce potravin, které budou zdravé a budou skutečně sytit člověka, ale také hojivě působení na půdu, krajinu a celou Zemi. Zamyslíme-li se však nad tím, co je vlastně posláním člověka a jakým směrem by se měl dál vyvíjet, dospějeme nutně k tomu, že tu je ještě jeden, snad i mnohem důležitější úkol.

Na své dosavadní cestě se člověk zbavoval starých pout a svazků, vyvazoval se z tradičních vazeb a učil se samostatně myslet, bez slepé víry v autoritu. Dnes je stále více zřejmé, že tento vývoj ke svobodě člověka vedl a vede k úpadku lidskosti, sociálnosti, vzájemnosti. Přestane-li člověk poslouchat autoritu, začne-li poslouchat sám sebe, musí sám v sobě najít sílu ke slušnosti, morálnímu chování, ohleduplnosti atd. Přestane-li cítit vazby rodinné, musí začít hledat a vytvářet vazby k jiným lidem, nepokrevním bratrům a sestřím, svou vlastní silou.

Dosavadní vývoj vedl k posilování individuality člověka, s tím je však spojený nárůst individualismu a egoismu. Globalizace na jedné straně, spojená s individualizací na straně druhé. Vzájemnému odtržení lidí napomáhají dnes vydatné i tzv. komunikační prostředky, které paradoxně zvyšují vzdálenosti od člověka k člověku. Je tedy dnes úkolem nás lidí, abychom hledali cestu k sobě navzájem, vycházeli si vstříc, učili se spolu žít, vzájemně se chápat a pomáhat si v lidském růstu. Největším úkolem lidí je budování sociálního díla jako nejvyšší formy díla uměleckého. Ono vyjít s druhými lidmi je někdy skutečně umění. Nemá ale jiné cesty, než učit se být v tomto směru umělcem, učit se sociálnímu umění.

Biodynamický podnik tak v první řadě nabízí možnost takového učení, nabízí možnost budování sociálního díla. Dnes, devět let poté, co jsem se dostal do biodynamického zahradnictví a rok zde pracoval a žil s dvaceti až třiceti dalšími lidmi, mi to začíná docházet. Podívejme se tedy na takovéto kolektivy, takováto společenství svobodných individuí usilujících o sociální soužití.

Nová lidská společenství nemohou být nesena ničím starým. Nemohou být nesena pokrevním svazkem, společným osobně egoistickými zájmy ani běžnými sympatiemi, které se i tak často záhy promění ve svůj opak. Takovéto společenství může existovat, jestliže je každý jeho člen ochoten pracovat sám na sobě, překonávat vlastní egoismus a pěstovat svůj zájem o druhé.

V roce 1904 napsal Rudolf Steiner jedno ze svých stěžejních děl. Jak dosahovat poznání vyšších světů. Zde formuluje zákony, které platí pro okultního žáka na jeho cestě za poznáním vyšších světů, jako platí přírodní zákony například pro růst rostlin. Rudolf Steiner jim říká „podmínky k okultnímu výcviku“ a uvádí, že nejde o úplné naplnění těchto podmínek, nýbrž pouze o snahu o jejich naplnění. „Zcela tyto podmínky napl-

ní nemůže nikdo, avšak vydat se na cestu k jejich naplnění může každý.“ Jen kdo se na tuto cestu vydá, může do budoucna úspěšně budovat ono sociální dílo. Neboť vytváření nových lidských společenství se může uskutečňovat jen silou jednotlivce, tedy silou překonávat vlastní egoismus. A to je okultní práce.

Podmínky okultního výcviku, jak je uvádí Rudolf Steiner, jsou následující:

1. Usilovat o zdravý život, pečovat o zdraví těla i ducha. Jen ze zdravého člověka může vzejít zdravé poznání. „Povinnost musí stát v mnoha případech výše než zdraví, ba často výše než život; požitky to u okultního žáka nesmí nikdy. U něj smí být požitek jen prostředkem pro zdraví a život.“

2. Pociťovat se jako část celku, s ním jsem spojen. Z takového postoje se mění celé mé myšlení. S takovým smýšlením přistupují jinak i ke zločinci. Isem zdrženlivý ve svých soudech. Jako článek celého lidstva jsem spoluzodpovědný za všechno, co se děje.

3. Poznat, že mé myšlenky a pocity mají pro svět právě takový význam jako mé činy. Je zrovna tak zhoubné, když druhého člověka nenávidím, jako když ho uhoďím. Potom dospěji k poznání, že dělám něco nejen pro sebe, když se zdokonaluji, ale pro celý svět. „Z mých čistých pocitů a myšlenek má svět právě takový užitek, jako z mého dobrého chování.“

4. Pociťovat se jako duchovně-duševní bytost. Člověk není produktem fyzického světa. Uznání svých pravd nehledám ve svém okolí, ale jen a pouze ve své upřímnosti, o poznání usilující duši. Svému okolí však nevnučuji nic, pro co nemůžu mít porozumění. Na vlastní duchovní váhy kladu srdce otevřené vůči potřebám okolního světa, na druhou mísku pak vnitřní pevnost a neochvěnou vytrvalost.

5. Vytrvalost ve sledování vlastního rozhodnutí. Nic nesmí okultního žáka přimět k tomu, aby upustil od jednou přijatého rozhodnutí, než jediné poznání, že je na omylu. Všechno, co konám, konám však z lásky k tomu, komu konám. Potom mi nemohou dojít síly k uskutečnění mého rozhodnutí.

6. Rozvíjení pocitu věčnosti vůči všemu, co člověka potká. „Člověk musí vědět, že jeho vlastní bytí je darem celého všehomíra.“ Kdo to nedokáže, nemůže rozvinout svou všelásku, která je nutná, má-li dospět k vyššímu poznání.

7. Všechny tyto podmínky se musí spojit v podmínce sedmé: Pojimat život bez ustání v tom smyslu, jak to podmínky vyžadují. Tím se jednotlivé projevy mého života dostanou do vzájemného souladu a nebudou si protirečit.

Kde dojde k rozpadu, nezdaru nějakého společenství, můžeme zřetelně najít opomíjení alespoň jednoho z těchto pravidel. Stejně tak je ze zdárného života společenství patrná úcta k těmto prázkonům lidskosti. Ještě jednou je třeba zdůraznit, že není nutné, aby každý tato pravidla zcela ovládal, nezbytné je však neutuchající úsilí o jejich dodržování i přes mnohé nezmary. Tyto předpoklady také nejsou nikdy splněny jednou provždy, stejně jako se člověk nemůže jednou provždy najít nebo nadechnout. Zpočátku, v takzvané pionýrské fázi, je takové společenství neseno nadšením přes všechny problémy a nedostatky. Netrvá to však dlouho a společenství se začne rozkládat, nepracuje-li se vědomě a pravidelně a stále hlouběji na uvedených zásadách.

Protože každý přispívá k prospěchu celku svým individuálním způsobem, byť by pracoval „jen“ duševně nebo byl starcem, postiženým nebo malým dítětem, má také každý právě takový nárok na to, aby o něj bylo postaráno, jako například ten, kdo pracuje fyzicky, a to podle jeho potřeb, nikoli podle jeho měřitelného (fyzického) výko-

Ve Fořtu hledáme pomocné ruce

Joachim Dutschke

Přeložil Radomil Hradil

Statek Fořt je zemědělský podnik, který obhospodaruje zhruba 3 roky. Tento bývalý statní statek se rozkládá na ploše asi na 180 ha a nachází se na okraji Krkonoš mezi Vrchlabím a Trutnovem.

Nашe představa budoucnosti, s níž konáme naši ne vždy jednoduchou práci při obnově statku, je biologicko-dynamický podnik, který by se měl vyvíjet v mnohotvárný celek a který by se v mnoha oblastech zivota mohl ubírat novými cestami. Velká část produktů by se tak měla zpracovávat přímo na statku v pekárně, která je již hotová, syrárně a dalších podnikových úsecích.

Tato představa vznikla na základě vnějších možností, které má tento statek se svým množstvím budov, okolní přírodou i našimi zkušenostmi ze Švýcarska a Německa.

Takovýto živý organismus zemědělského statku může vzniknout jen tehdy, pracuje-li na něm společenství lidí, jehož základem je jednak praktická činnost a jednak také hledání duchovního pozadí tohoto poslání.

Podnik, který se bude rozvíjet na základě výše uvedené představy, bude poskytovat pracovní místa i místa k žití pro lidi, kteří potřebují ochranu svého okolí. Život a práce s mentálně postiženými nebo např. duševně nemocnými lidmi by znamenala obohacení pro celý statek. Díky tomu, že ke statku teď patří i malý zámeček, nestojí tomu navenek už nic v cestě.

Agnes Murbachova a Joachim Dutschke jsou zahradnice a zemědělec a jsou dostatečně vylíčení práci na obnově a výstavbě statku. Rádi uvítáme lidi, kteří by se této léčebně pedagogické práce ve Fořtu chtěli ujmout.

Hledání lidí by mělo mít zkušenosti s léčebnou pedagogikou popř. sociální terapií a mělo by být očihoři s postiženými i žít a být dostatečně stabilní, nutnou k řešení problémů, které se takovému lidskému společenství nevyhnou.

Kontakt: Joachim Dutschke, Fořt 29, 543 43 Černý Důl, tel. a fax: 0438-492179, mobil: 0604-545773

nu. Jenom tam, kde je tento postoj jasně zakotven ve vědomí každého jednotlivce, vzniká pozitivní atmosféra, která je předpokladem dobrého fungování celku. Taková nálada tu už jednou byla, v rané křesťanských komunitách nebo některých klášterních komunitách. Kde tato nálada chybí, vzniká obdoba bolševistického militantního jednotného státu s donucovacími opatřeními, nebo přísné hierarchické uspořádání, připomínající pořádek v hejnu slepic.

Dokud ani tam, kde jsou pro to vytvořeny fyzické podmínky, kde tedy existuje podnikový organizmus, není místo nebo peníze na zásadní spirituální nebo uměleckou práci, kde tedy vlastně není poznána nutnost takové práce, dotud nebyl pochopen kulturní impuls kobieřického kurzu a nemůže být ani naplněn. Kde je dosud vlastní kulturní práce považována za „luxus“ či „zábavu“, za něco, co je „neekonomické“, co si „nemůžeme dovořit“, jsou lidé ještě daleko od toho, co měl Rudolf Steiner na mysli oním „kobieřickým impulsem“.

Příkladem nového společenství lidí byla společná stavba prvního Goetheana v Dornachu. Na stavbě chrámu lidství tu pod vedením duchovního učitele pracovali a společně zde žili zástupci 17 národů, týchž národů, které se v té době vyvraždovaly na bitevních polích první světové války. Rudolf Steiner k tomu říká:

„V pokojných myšlenkách a v pokojné práci vyrůstá naše stavba. V těchto dobách, kdy se všechno zdá být v troskách, chceme přesto usi-

lovat o to, abychom byli skupinkou, která bude chovat a sřezit mír a harmonii v srdci jednoho každého, tak aby každý z nás choval o každém z nás ty nejlepší myšlenky, bez závisti, bez nesvornosti. To, drazí přátelé, bude to jediné, co nám při dolehání bolestných událostí umožní, abychom pokračovali v tom, v čem pokračovat musíme. Neboť musíme pokračovat v našem díle, navzdory všem kupícím se překážkám. Stane se, co se musí stát ve smyslu našeho hnutí. Stane se to, ať se před námi objeví jakékoli překážky!

Při svátečních příležitostech panuje dobrá nálada. Problémy se dostaví až při každodenním soužití.

Může se to však stát jen tehdy, pokusíme-li se chovat ve svých srdcích lásku a mír, které nechť v našich srdcích vzejdou z našeho pevného příklonu k duchu. Bez toho se ani venku ve světě nemůže nic pohnout kupředu; avšak pro skupinku, která se zde shromáždila, je zvláštní povinností uchovávat v srdcích lásku, mír a harmonii. Neboť co se má u naší stavby stát, bude narušeno, nebude-li se to dáti z těchto citů lásky a míru:

bude to narušeno závistí a nesvorností. Jen budou-li do tvaru, na nichž pracujeme, vestavěny myšlenky harmonie a míru a lásky, budou tím, čím mají být pro lidstvo, tehdy, až ve světě opět zavládne mír. Kolik nálady harmonie přineseme ve svých srdcích, tolik zůstane takřka držet na těchto tvarech a výrazových prostředcích, které má naše stavba v sobě. Když toto skutečné poznáme, pak snad bude možné, abychom se ve svém nejlíbejším nitru prostoupili náladou, která je ideálem našeho duchovního usilí...

Budeme-li se tedy ze všech sil a s odvahou a důvěrou držet tohoto našeho ideálu, tak bude také neustále narůstat a až ve světě opět zavládne mír, bude moci naplnit své poslání. Jisté bude nutně v míře mnohem, mnohem větší, než jak se stalo v našich řadách, abychom se pokusili odložit stranou všechno vlastní, osobní snažení, abychom usilovali o to, co má jako duchovní krev pronikat celé naše spirituální hnutí. Jak hluboce tato slova vycházejí z mého srdce, drazí přátelé, tak bych chtěl, aby hluboko pronikala do srdcí vašich!

Hrabě Keyserlingk, na jehož statku v Kobieřici se o svatočudných svátcích 1924 konal kurz nové, Kristem prostoupené, péče o půdu a Zemi, zemřel o čtyři roky později. Na svou urnu si dal napsat slova, která mohou platit za motto biodynamického impulsu, impulsu vytváření kulturních oáz. Vytvářet místa míru a lásky, na nichž Kristus může zmrtvýchvstát.

Kristus ponechává svobodu. Nikdy se nevmějuje. Jenom kde mu lidé o své vůli vytvoří prostor, může být a působit. Vytváření takových míst, to je onen kobieřický impuls.

Valeriana

ČTENÍ PRO PŘÁTELE
BIOLOGICKO-DYNAMICKÉHO
ZEMĚDĚLSTVÍ

Nr. 12

Zusammenfassung

1. Liebe Leser - R. Hradil

Leitartikel, Perspektiven der biologisch-dynamischen Landwirtschaft in Tschechien

2. Was ist biologisch-dynamische Landwirtschaft, R. Hradil

Die wichtigsten Prinzipien der b.-d. Landwirtschaft.

3. Wie wird man ein biologisch-dynamischer Bauer, R. Hradil

Die rechtlichen etc. Anforderungen bei der Demeter-Zertifizierung, Möglichkeiten in Tschechien

4. Entstehung und Entwicklung der biologisch-dynamischen Landwirtschaft, M. Klein

Ein Vortrag vom 15. 9. 1999, Koberwitz, Polen

5. Herr Lust würde sich wundern, G. Dostálková
Über einen biologisch-dynamisch geführten Hof in Südböhmen

6. Organismus des landwirtschaftlichen Betriebs, P. Neesen, J. Schenck, A. Schenck

Aus dem Buch „Rudolf Steiners landwirtschaftlicher Impuls“ ABV 1990

7. Biologisch-dynamische Richtlinien

Aus den deutschen Demeter-Richtlinien, die wichtigsten Bestimmungen

8. Fragen und Antworten zu den b.-d. Präparaten

Fragen zu der Herstellung und Anwendung der Präparate wurden von P. Dostálek, C. von Wistinghausen, M. Thum und R. Sax beantwortet

9. Die Lebensaufgabe Rudolf Steiners, H. Regner, P. Rühle

Das Christentum mit dem Reinkarnationsgedanken zu verbinden, war die irdische Aufgabe Rudolf Steiners

10. Präparatetagung in der Slowakei, S. Ohrablo
Im Frühjahr fand ein Präparateseminar mit Reiner Sax statt

11. Lebensgemeinschaften in den biologisch-dynamischen Betrieben, R. Hradil, nach W. Schäfer (Waage und Wandel)

Das soziale Kunstwerk als der eigentliche Koberwitzer Impuls. Innere Arbeit als die Vorbedingung des Zusammenlebens von Individualitäten

12. In Fort wird nach Mitarbeitern gesucht, J. Dutschke

Kurze Vorstellung eines Hofes in der Riesengebirgeregion

13. Nofitzen am Rande, R. Hradil, P. Dostálek

Rudolf Steiner, der Landwirtschaftliche Kurs die biologisch-dynamischen Präparate, das Goetheanum, das Demeter-Zeichen, b.-d. Literatur, Kontaktadressen etc.

„VALERIANA“ číslo 12 - čtení pro přátele biologicko-dynamického zemědělství

Je připravena biologicko-dynamickou skupinou při svazu PRO-BIO Šumperk, Redaktoři: Petr Dostálek, Radomil Hradil

Vydává: Svaz producentů a zpracovatelů biopotravin PRO-BIO Šumperk - biodynamická sekce, Nemoeniční 53, p. s. 116, 787 01 Šumperk, tel. 0649/216609, fax: 0649/214586, e-mail: pro-bio@pro-bio.cz, www.pro-bio.cz. Objednávky, příspěvky, připomínky, náměty, finanční dary zasílejte na adresu vydavatele. Příspěvky podepsané plným jménem autora nemusi být totožné s názorem redakce. Redakční uzávěrka: 30. 6. 2000